

A XLIII. Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázat eredményjegyzéke

A XLIII. Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázata 216 pályamunka érkezett, ebből 65 a szomszédos országokból: Romániából 47, Jugoszláviából 6, Szlovákiából 12. Sajnos az idén Kárpátaljáról nem kaptunk dolgozatot. Az előző évhez képest csökkent a pályázatok száma, viszont több új név szerepel közöttük, akik diákok. Ennek köszönhető, hogy az ifjúsági kategóriában 65 pályamunka található. A néprajzi gyűjtőpályázat jövője szempontjából ez rendkívül fontos. Ezért külön köszönetet mondunk a diákok munkáját irányító pedagógusoknak.

A benyújtott dolgozatok összterjedelme 12 200 oldal, amelyhez 1430 db fénykép, 500 db rajz, 20 db térkép, 77 db kotta, 8 db magnókazetta és 1 db videokazetta tartozik. A tematikus megoszlását tekintve legnagyobb a szokás, mesterségek és gazdálkodás, családtörténet, építéssel témát feldolgozó pályázatok száma. Az elmúlt évekhez képest jóval kevesebb nyelvjárási dolgozat érkezett. A többi témakörben azonos számú munka található.

A díjak az Országos Bíráló Bizottság döntése alapján kerültek kiosztásra. A döntésnél nehéz helyzetben volt a bizottság, mivel az idén, az előző évekhez képest is, jóval kisebb összeggel tudott csak gazdálkodni. A pályázatok között nagyon sok jó dolgozat van, így szigorú összevetés alapján születtek meg a díjak. A bíráló bizottság tagjai voltak: Dr. Selmeczi Kovács Attila (elnök), Fejér Gábor (Néprajzi Múzeum), dr. Forrai Ibolya (Néprajzi Múzeum), dr. Gulyás Éva (Damjanich János Múzeum, Szolnok), dr. Györgyi Erzsébet (Néprajzi Múzeum), dr. Hajdú Mihály (MTA Nyelvtudományi Intézet), dr. Kecskés Péter (Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre), Koltay Erika (Néprajzi Múzeum), Magyarai Márta (Déri Múzeum, Debrecen), dr. Molnár Mária (Néprajzi Múzeum), Szabó Zoltán (Néprajzi Múzeum), dr. Tátrai Zsuzsanna (MTA Néprajzi Kutató Intézet), dr. Verebélyi Kincső (ELTE Folklor Tanszék). A díjak átadására 1996. május 18-án, a Néprajzi Múzeum Dísztermében került sor.

FELNÖTT KATEGÓRIA

I. díj

Dohorák Mónika, Vásárút (Trhová Hradská): Személynevek vizsgálata Vásárúton (A Néprajzi Múzeum Baráti Körének különdíja). – *Janitsek Jenő – Szöcs Lajos*, Kolozsvár (Cluj – Napoca): Küsmöd, Atyha és Énlaka mai és történeti-, családi- és helynevei – *Rudinszki István*, Kunszentmiklós: „...Tört remények, tört emlékek, szertefoszlott álmok...” (Tóth Irma naplója I-II.) (A Magyar Néprajzi Társaság különdíja) – *Szentannai Mózes*, Segesvár (Sighişoara): Nagy-Küküllő vármegye magyar lakossága – *Tankó Gyula-Holló Gábor*, Gyimesközéplek (Lunca de Jos): Családom népdalkincse – *Wass György*, Sófalva (Sărata): Beszterce-Naszód megye szakrális helyei (A Szabadtéri Néprajzi Múzeum különdíja)

II. díj

Csete Balázs Honismereti Szakkör, Jász Kisér: Római katolikus és református népszokások Jász Kiséren régen és ma – *Dömök Józsefné*, Letenye: A vásárok története napjainkig Letenyén – *Faragó Jánosné*, Jászárokszállás: Búcsújárás Jászárokszálláson – *Gub Jenő*, Szováta (Sovata): Erdő-mező állatai a Sövidéken – *Iván László*, Kecel: Érsekcsanád személynevei (1760-1945) – *Nagy Lajosné*, Jászárokszállás: A jászárokszállási ipartestületek és iparoság a két világháború között – *Szigeti György*, Budapest: Házasság és lakodalom Apátfalván – *Vukosavljev Zorán*, Újszentiván: Dél-Magyarország szerb ortodox templomai

III. díj

Andirkó Dénes-Földi Mihály-Tündik Ferenc-Veöreös András, Budapest: Gyimes népi építészete – *Bárány Tamás-Denkinger József-Nagy Péter*, Budapest: A háromszéki Bikfalva építészeti öröksége – *Cs. Gergely Gizella*, Székelyudvarhely (Odorheiu Secuiesc): A letűnt bundaviselet

nyomában – *Draviczky Imre*, Hajdúnánás: Kinkeserves életutak, útkeresztvezdés – *Gecse Annabella*, Gömörfüge (Figa): Az aratás szakszókincse – *Híntcs Miklós*, Kolozsvár (Cluj – Napoca): A Ludasi-völgy nyolc településének család- és helynevei – *István Lajos*, Korond (Corund): Gyógynövények a korondi népismeretben. Hagyományos népi földművelés a Sóvidéken – *Lőrinczi Vencelné*, Árapatak (Araci): Árapataki csipkék – *ö.zv. Matusek Lászlóné-Matusek László*, Pécs: „Emléket hagyni” (Az átai iskola története) – *Szalai Anikó*, Nagymegyér (Velky Meder): Nagykeszi földrajzi nevei – *Takács Józsefné*, Tatabánya: Részletek gyermekkorom igaz történeteiből – *Tamás Károlyné*, Szentgál: Sorsok, életek, végzetek – *Zajos Ernő*, Budapest: Holtomiglan, holtáiglan.

IV. díj

Asztalos Enikő, Marosvásárhely (Tîrgu Mureş): Népélet Székelykakasdon – *Bata Beáta*, Budapest: A halálhoz kapcsolódó szokások és hiedelmek Jászladányban – *Béres János*, Edelény: „Szedegettem a sok szép emléket” (Életutam) – *Enyedi Antalné*, Öcsöd: Íratlan törvények – *Faltysné Újvári Anna*, Pécs: Kettős parasztlakodalom – *Farkas Sándor*, Veszprém: Küzdelmes élet (I-III.) – *Gligor Róbert László*, Nyárádszereda (Miercurea Nirajului): Szénégetés Nyárádselyén – *Jankus Gyula*, Kéménd (Kamenin): A felvidéki romák helyzete a katonai szolgálat ideje alatt. A kémédi magyar tanítási nyelvű alapiskola tanulóinak névanyaga Kéméni diáknyelv. A kéméni szőlőhegy. Kitelepítés az Alsó-Garam mentéről – *Kiss László*, Baktakék: Abaúji parasztlházak oromfaragásai II. – *Kocsis Rózsá*, Budapest: „Az élet hideg, keskeny ösvényén járok” – *Máthé Sándor*, Székelyudvarhely (Odorheiu Secuiesc): Vegyes néprajzi gyűjtés – *Nagy Endre*, Érsekújvár (Nové Zámky): Középtúr és Csáb földrajzi nevei – *Pál Imre*, Kézdivásárhely (Tîrgu Secuiesc): Csiklázárfalvi személynevek a XX. század első felében – *Stipkovits Jánosné*, Kimmle: Horvátkinle népszokásai

Dicséret

Általános Művelődési Központ Nagy Klubja, Besenyőtelek: Besenyőtelek krumplis ételei 1995-ben – *Andirkó Sándor*, Pécs: Adalékok az iskolaszék működéséhez anno 1926 – *Asztalos Enikő*, Marosvásárhely (Tîrgu Mureş): Alapítási mondák Marosszékről, Kalotaszegről, Szilágyságból – *Balogh Krisztina Piroška*, Marosvásárhely (Tîrgu Mureş): Történeti mondák – *Bán Anett*, Füzesabony: Mária Lányok Társulata „Anyáról leányra” – *Barizs Dániel*, Debrecen: Történetek a szülőfalumból – *Báró Hajnal*, Székelyudvarhely (Odorheiu Secuiesc): Egy verselő unitárius lelkész Városhalván – *Békés Lajos*, Pécs: Temetési szokások Mecsekszabolcson – *Bodnár Lajos*, Mátyóc (Matovské Vojkovce): Dohánytermesztés a két világháború között az Ung-vidéken – *Borbély-Bartis János*, Pécs: Határbéli szakrális emlékek Gyergyóremete életében – *Csik Rezső*, Héreg: Multidéző barangolás Héregben. Hiedelmek, babonák Héregben. Régi szavakat kutagatva. Falusi szólások Héregben – *Csoba Istvánné*, Besenyőtelek: A besenyőtelki búcsú története a XIX. sz. végétől napjainkig – *Csosz Irma*, Disznajó (Vălenii de Mureş): Család-, személy- és ragadványnevek Disznajón – *Dallos Sándor*, Hosszúhetény: Nemes János hagyatéka (Hosszúhetényi népdalok és néphagyományok) – *Danajka Lajos*, Felsőszeli (Horné Saliby): Búcsújárás Felsőszeliből egykor és ma – *Deák Imre*, Sátoralújhely: Tanító lettem. Tanítóképzőt végzetek találkozási – *Derzsi Ágnes*, Marosvásárhely (Tîrgu Mureş): „Békeségösön éltünk” – *Dogossy Mónika*, Kisújszállás: Népi játékok Jász-Kun-Szolnok megyében – *Dömötörfy Józsefné*, Nemespátró: Komabál – *Dósa Erika*, Marosvásárhely (Tîrgu Mureş) Mondák Nyárádszeredától, Seprődből, Berekeresztúrtól – *Ercsei Enikő*, Marossárpatak (Gloden): Egy marossárpataki kádármester – *Farkas Károly*, Aba: Aba község villamosítása – *Gálfalvi Gábor*, Alsóboldogfalva (Bodogaia): Székelykeresztúr környéki lakodalmi népköltészet, Népi időjósítások – *Gáncs Lajos dr.*, Veszprém: Két XIX. századi halotti búcsúzóató a mihályházi Barcza család tagjaitól – *Godena Albertné*, Surd: Vezeték- és keresztnévek, ragadvány- és gúnynevek alakulása Nemespátróban 30 év alatt – *Görbe István*, Szatmárnémeti (Satu Mare): Veresvízi mondaalbum – *Gorea Deák Ágnes*, Marosvásárhely (Tîrgu Mureş) Ismerkedés, udvarlás, párválasztás Mezőfelében – *Hetvesné Barátosy Judit*, Esztergom: Adatok az esztergomi úntenti keresztiek és képes oszlopok történetéhez – *ö.zv. Homonnay Istvánné*, Abaújszántó: Vegyes néprajzi gyűjtés – *Horváth J. Gyula*, Almamellék: Temetők és temetések – *Horváthné Gazder Márta*, Dudar: Szállást keres a Szent Család – *Jambrich Kázmér*, Pécs: Kültérületek – *Jeli József*, Pécs: A régi maszkbajárás szokásai, Családunk három generációs iskolai ünnepélyes ballagásai, Mondák – *Jókai Mária*, Verebély (Vrăble): Egy éneklő folklórcsoport helye és szerepe a falu életében – *Karacs Zsigmond*, Budapest: Vázlat a földesi zsidók népiszkolai és

felekezeti oktatásának múltjából – *Karácsony Tamás*, Marosvásárhely (Tîrgu Mureş): Népi motívumokkal díszített faragászati album – *Kovács Endre*, Doroszló (Doroslovo): Hagyományos gyermekjátékok Doroszlón – *Kovács Gyula*, Hajdúböszörmény: Régi emlékek a Hortobágyról – *Kurutz János*, Karcag: Karcagi ragadványnevek – *Lakosné Staudt Melinda*, Nagykanizsa: A sváb lakosú Füzvölgy község néphagyományai – *Lengyel Gyuláné*, Bócs: Kender termesztése és feldolgozása Bócsón a háború előtti időkben. Fonóház Bócsón az 1910-1930-as években – *Lukács Jánosné*, Tata: Csallóközi mesék. Régi feljegyzések Csallóközből – *ösv. Maruzs Jánosné-Maruzs János*, Mátraderecske: Cselédsorsok, summásélet, aratóbandák, cséplőcsapatok – *Molnár Tiadarné*, Fedérmes: Boszorkányos históriák. Gyászos mátkaságom – *Molnár János*, Téglás: Aratás, cséplés, a malom és kenyérsütés Tégláson – *Müller Ferencné*, Szolnok: Boszorkánypercek a Jászságban a XVIII. században – *Pántya Julianna*, Létavértes: „Vágóhid víz fölé vagy víz mellé építessék” (Hentes-mészáros mesterség, Nagylétán) – *Pécsi Imre*, Debrecen: In. memoria Édesapám – *Pethő Mária Anna*, Szolnok: Békés megye népi táplálkozásának rövid jellemzése – *Pohm Cecília*, Pécs: Szentbalázs vallásos népelete – *Rácz Sándorné-Rácz Sándor*, Makó: Lelei „Emlék-versek” 80 év távlatából – *Raj Rozália-Nagy István*, Szabadka (Subotica): Református temető a Vajdaságban – *Rózsa Györgyné*, Budapest: Hímestojások díszítményei a Kárpát-medencében a millenniumi időkben – *Rudinszki István*, Kunszentmiklós: „Bízz és remélj!” – *Sebe Ákos*, Nyárádgálfalva (Gălești): Névhasználat Nyárádgálfalván – *Seres László*, Mindszent: A juh tartásáról és hasznáról – *Seres Ferenc*, Mindszent: Hogyan élt és dolgozott a parasztember 1960 előtt és után? – *Sipos Endre*, Maglód: Hegyközi emberek I. A felvigyázó – *Siteri Róbert*, Kokad: „Az Isten úgy teremtette...” (Történetek Hajzer János vértesi táltosról) – *Staudt Istvánné*, Surd: Surd község néphagyománya – *Strobel Árpád*, Tata: Egy évszázaddal korábban – 1896 – *Suba László*, Torda (Turda): Parasztfazekasok – *Szabadi Béla*, Várpalota: Visszanézés. Édesanyám mítosz meséi – *Szabó Lajosné*, Debrecen: Családom története. Görög katolikus temetési szokások Nagylétán – *Szakáll Miklósné*, Nemespátró: Az én házasságkötésem – *Székely Ferenc*, Vadasd (Vadas): Népi építkezés és funkcionalitás Havadon – *Székelylúdi Ferenc*, Debrecen: Az erdőbirtokos civisváros – *Szenti András*, Hódmezővásárhely: Az olvasókörök szerepe Hódmezővásárhely társadalmi életében megalakulásuktól megszűnésükig – *Szerencsés Magdolna*, Dunaszerdahely (Dunajská Streda): Karcsaország – *Talpalló Piroska*, Türkeve: A társadalmi rétegződés alakulása Türkeven – *Tamás Irén*, Kolozsvár (Cluj Napoca): A halál és a temetkezés hagyományai Magyarországon – *Tölgyes Lászlóné*, Nagyiván: Temetőhalmok Nagyivánon – *Tóth Károly*, Hajdúhadház: A hajdúhadházi zsidóság története – *Újné Pethő Andrea*, Debrecen: Tolmács község temetője – *Zsigmond József*, Marosvásárhely (Tîrgu Mureş): Adatok a népi kultúra, írásbeliség és írott folklór emlékeiről a Felső-Maros menti Magyarón.

IFJÚSÁGI KATEGÓRIA

Szakkörvezető tanárok különdíja: Asztalos Enikő, Marosvásárhely (Tîrgu Mureş)

Dr. Kovács Józsefné, Budaörs.

I. díj

Lukács Edina, (Eötvös József Gimnázium), Tata: Mocska állatnevei – *Mindszenti József Római Katolikus Általános Iskola Honismereti Szakköre*, Budaörs: Gyermekkor, családi élet Budaörsön a századfordulón – *Mizser Viktória*, Sály: Szőlő és pince a család birtokában 1953-tól 1978-ig.

II. díj

Kocsis Tibor, Sófalva (Sărata): Háziipar Sófalván és Tacson (A Néprajzi Múzeum Baráti Körének különdíja) – *Koleszár Zsuzsa*, Arnót: A gyermekélet és gyermekjátékok változása Arnóton. Az iskolába járás és az iskolai élet hagyományai – *Rudinszki Erzsébet*, Kunszentmiklós: „Élet és halál földi útja között” (Emberi sorsok Kunszentmiklóson)

III. díj

Gleszer Norbert, Óbecse (Becej): Lakodalomi szokások Óbecsén és környékén – *Krem Anita* (Kisfaludy Károly Gimnázium), Mohács: Orvos nélküli gyógyító és egészségvédő eljárások Sellyén – *Lázár Judit-Sebestyén Ágoston*, Csikszereda (Miercurea Ciuc): Farkaslaka ragadványnevei – *Mládlits Anita* (Kisfaludy Károly Gimnázium), Mohács: Sokác és magyar népszokások régen és napjainkban Mohácson – *Rudinszki Klára*, Kunszentmiklós: „Tintaceruzával írott tábori levél” (Sorsok levélsorokban)

IV. díj

Ambrus László, Csíkszereda (Miercurea Ciuc): Görbepatak (Gyimesfelsőlok) helynevei – *Csíki Tünde*, Csíkszereda (Miercurea Ciuc): Adatok az egykori homoródfürdői unitárius búcsúról – *Doór Melinda*, Somberek: Nagyszüleim esküvője – *Jónás Ágnes*, Tata: A néptánc helye a táncművészetben – *Karácsony Géza*, Csíkszereda (Miercurea-Ciuc): Gyimesbükk belterületi helynevei – *Vajda Eszter* (Leőwey Klára Gimnázium) Pécs: Harta nagyközség – *Vrencsán Erika*, Csíkszereda (Miercurea Ciuc): Adatok Gyepece néprajzi monográfiájához

Dicséret

Ábel Attila, Szolnok: „Yad Vashem” – *Arthoffer Balázs*, Apácatorna: Malmok Túskeváron – *Balogh Zsuzsanna* (Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépisola), Sátoraljaújhely: Fűzér története és hagyományai – *Batthyány Lajos Általános Iskola Néprajzi Csoportja*, Szabadbattyán: Szabadbattyán község kertjei a század elejétől napjainkig – *Berki Zsuzsanna-Darvasi Andrea-Szilágyi Erzsébet* (Péchy Mihály Műszaki Szakközépisola), Debrecen: Sárretudvari református templom – *Berta Brigitta* (Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépisola), Sátoraljaújhely: Pácin története és hagyományai – *Berta Adrián*, Törökbecse (Novi Becej): A gyapjú feldolgozása és a nemezelés – *Berta Adrián-Berta Judit*, Törökbecse (Novi Becej): Gólya, gólya gilice – *Czakó Éva* (Damjanich János Ipari Szakképzési Intézet), Hatvan: Népi szokások Lőrinciben – *Domokos Pál Péter Néprajzi Tanulókör*, Csíkszereda (Miercurea-Ciuc): Adatok a székelyföldi katolikusok vallásos életének gyakorlatához – *Erdély Imre*, Csíkszereda (Miercurea Ciuc): Régi népi gyerekjátékok Csikmenaságon – *Erdélyi Valéria* (Kőrösy József Közgazdasági és Külkereskedelmi Szakközépisola), Szeged: A Millennium megünneplése Ópusztaszeren és Pusztaszeren – *Fábián István* (Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépisola), Sátoraljaújhely: Erdőhorvati története, népszokásai – *Felér Éva*, Kunszentmárton: Kunszentmártoni zsidó temető – *Fekete Kamilla*, Nyárádgálfalva (Gálesti): Gegesi mondák – *Fistos Gizella-Kerekes Krisztina*, Csíkszereda (Miercurea Ciuc): Fülke (menyasszonyisirató) a moldvai Diószénben) – *Fodor Adrienn* (Berze Nagy János Gimnázium), Gyöngyös: Szerelmi élet, keresztelő, házasság – *Gábor-Boldizsár Réka* (Berze Nagy János Gimnázium), Gyöngyös: Jobbágytelke élete és szokásai – *Gergely Előd Gellért*, Csíkszereda (Miercurea Ciuc): A gyimesi táncrend – *Gögös Csilla*, Túskevár: Paraszti munka és munkaszokások Túskeváron – *Gögös Csilla-Szalai Violetta*, Túskevár: Népi meteorológia – *Horváth Gergely-Varga Nóémi*, Somlóvásárhely: Jeles napok – *Janku Laura*, Csíkszereda, (Miercurea-Ciuc): Néphit és népi gyógyászat a moldvai Magyarfaluban – *Káplár Ildikó*, Szolnok: „Salom Izrael” – *Király Rita*, Abony: Debrecenből Abonyba – *Kiss Tamás-Csókási Lilla*, Szatmárnémeti (Satu Mare): Az új hit és a megszokás – *Kömüves Kinga* (Berze Nagy János Gimnázium), Gyöngyös: Ragadványnevek Ludason – *Kricsfalussy Anna-Kerecsi Lajos-Szilágyi Szilárd-Havas László-Szilágyi Sándor-Varga László-Nagy Nóra* (Péchy Mihály Műszaki Szakközépisola), Debrecen: Debreceni Pavilon gyalogsági laktanya – *Lénárt Hajnalka* (Berze Nagy János Gimnázium), Gyöngyös: Palóc hagyományok a Heves megyei Parádon – *Marosvásárhelyi 10. sz. Általános Iskola VII/d. tanulói*, Marosvásárhely (Tîrgu Mureş): Székely népszokások – *Molnár Krisztina*, Szolnok: A szolnoki izraelita hitközség története – *Nagy Terézia* (Kőrösy József Közgazdasági és Külkereskedelmi Szakközépisola), Szeged: „Honnan jöttek, hová tartanak?” – *Romhányi Rita*, Szolnok: Szolnoki Nőegylet – *Rónyai Rita*, Szolnok: Egy szolnoki fiú naplója – *Sipos Tünde* (Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépisola), Sátoraljaújhely: Semjén község története – *Sófalvi Vera*, Szentgál: Álmain és a lovak – *Sófalvi Kata*, Szentgál: A szentgáli erdők sóhajtása – *Strung Judit*, Szászvár: Klumpakészítés Kisújbányán – *Szebényi Edina* (Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépisola), Sátoraljaújhely: Vajdácska község krónikája visszamenőleg a 17. századig – *Székely Enikő*, Vadasd (Vadas): „Fényes reménycsillag ragyog két ház felett” – *Szekeres Anikó*, Polgár: Mesél a nagymamám – *Talla Mariann*, Szolnok-Szandaszőlös: Tabán Gyula költészete – *Tamás Csilla* (Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépisola), Sátoraljaújhely: Pusztafalu története és hagyományai – *Török Péter*, Szolnok: A fekete folt – *Újvári Orsolya*, Veszprém: Lótenyésztés és hagyományai – *Vallyon Alíz*, Szolnok: Lakodalmi és temetkezési hagyományok Csataszögön – *Zsigó Edina* (Kisfaludy Károly Gimnázium), Mohács: Ünnepek és hétköznapok a mohácsi sokácoknál – *Zug Lajos*, Martfű: Kunmadarasi zsidó temető.

Az 1997. évi, XLIV. Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázat

Ajánlott néprajzi témakörök

1. A paraszti és kisipari termelés új gazdasági formái.

A privatizációt és a kárptólást követően milyen új gazdálkodási formák jöttek létre a településen (községekben, kisvárosokban és tanyákon.) Egy-egy konkrét gazdaság (családi, vállalkozói, kis és nagy üzem) létrejöttének története, működése: a gazdálkodás stratégiája, üzemszervezete, termelési terve, könyvelése és naplói, eszközkészlete (a régi gazdaság eltett darabjai, modernizációs gépek, stb.), munkarendje munkamegosztása, a termelés technológiája, értékesítése, kereskedelme, kölcsön és bankrendszere, pénzforgalma.

2. Változó és állandó ünnepek.

Egyéni-családi és intézményi, közösségi ünnepek a település (község, kisváros) életében – konkrét esettörténetének alapján. Az ünnepek változatos rendjéből bármely ünnep külön-külön megragadható, a leírásnál lényeges, hogy valakihez, vagy valakikhez kötődő eseményt szokást írjunk le. Ha például a ballagást választjuk: milyen volt édesanyám ballagása az 1950-es években, az anyém a 70-es években, a lányomé a 90-es évek elején, vagy az anyám, az én, a lányom, az unokám esküvője. Milyen volt a madarak, fák ünnepe 1992-ben, vagy a községi II. világháborús emlékmű avatás 1991-ben. Milyen azonosságokat és különbségeket mutatnak az időben változó politikai ünnepek, mint pl. március 15, május 1, augusztus 20, november 7, október 23, vagy hogyan alakultak a TSZ zárszámadási, közgyűlési ünnepei, az egyházi ünnepek stb.

3. A hagyományok közösségek átalakulása.

A település társadalmának újraszerveződése különböző társadalmi, történelmi események hatására, mint pl. kitelepítések, betelepítések, népességcsere, menekültek, faluból elvándoroltak, a földről elűzöttek, tanyasiak-pusztaiak beköltözése, ipari ingázók, társadalmi státuszuktól megfosztottak, tisztségbe-küldetésbe helyezettek. Ezek a folyamatok hogyan változtatták meg a helyi társadalom szerkezetét, a vezető rétegek (politikai, kulturális, gazdasági elit) összetételét, a véleményvezérek és divatdiktálók, a befolyásolók, a ténylegesen döntők körét. Konkrét életperténetek és csoportleírások bemutatása során válik igazán szemléletessé vizsgálódásunk.

4. Monda.

A Magyar Néprajzi Társaság által meghirdetett mondagyűjtő pályázat folytatódik, de már nem pályázatként, hanem a Néprajzi Gyűjtőpályázat keretében

5. Szabadon választott egyéb néprajzi témák.

6. Nyelvjárási témakörök.

Nyelvjárási szókincs, tájszavak, szólások, közmondások. Nevek és hozzájuk fűződő történetek, magyarázatok: személy- és ragadványnevek, állat- és növénynevek, földrajzi nevek – a szomszédos országok magyarlakta településeinek történeti és mai helynevei.

Kiemelt pályatétel

Az 1948/49-es szabadságharc emlékei a néphagyományban.

Pályázati feltételek:

- A feldolgozások, leírások, részletes anyaggyűjtés alapján készüljenek;
- eredeti adat- és forrásgyűjtések lehetnek: levelezés, naplók, önéletrajzok, magnetofonra rögzített interjúk stb., fénykép és diasorozatok, archív videofelvételek;
- az adatközlők, források pontos megjelölése;
- terjedelme: 25-200 oldal/felnőtt tagozat, 10-50 oldal/ifjúsági tagozat.

A pályázatra olyan munkák adhatók be, amelyek a paraszti, illetve falusi-kisvárosi életéről szólnak, saját tapasztalaton, helyszíni gyűjtésen, illetve történeti, levéltári kutatáson alapuló eredeti ismeretanyagot tartalmaznak. Nem adható be pályázatra nyomtatásban már megjelent, kiadás alatt álló, más pályázaton már részt vett, vagy közgyűjteményben elhe-

lyezett munka, főiskolai, egyetemi szakdolgozat, doktori értekezés, illetve hivatalos munkatervben szereplő kézirat. Továbbítjuk az illetékes intézménynek azokat a dolgozatokat, amelyeknek témája nem illeszkedik a pályázathoz.

Tudnivalók:

a) A pályázat nyílt, azon bárki részt vehet, aki néprajzi illetve nyelvjáráskutatással hivatászerűen nem foglalkozik és nem ezeken a területeken szerezte szakképesítését. Egy pályázótól több pályamunkát is elfogadunk, de több pályázó, vagy szakkör közösen is készíthet pályaművet. A pályázatnak felnőtt és ifjúsági tagozata (18 éves korig) van. Összefüggő munkákat részenként nem lehet beadni, de több különböző munka alkothat lazán összefüggő sorozatot a későbbiek során.

b) Ha pályázók a megyei néprajzi-honismereti pályázatokra vagy a területükön megalakult szakmai társaságokhoz juttatják el pályázatukat, akkor azokat két, azonos tartalmú és kiállítású példányban kell beküldeni, hogy a múzeumok továbbíthassák az országos pályázatra. A megyei pályázatokról a megyei múzeumi szervezetek adnak részletes felvilágosítást. A megyei pályázaton való részvétel nem kizáró ok, de nem is feltétel az országos pályázaton.

c) A pályamunkákon fel kell tüntetni a szerző nevét, pontos címét és foglalkozását. Az oldalak, illetve külön az illusztrációk is (rajzok, kották, térképek) legyenek folyamatosan, előlről végig számozva. Fényképekről készült xeroxmásolatot nem fogadunk el illusztrációként.

d) A beadott kéziratokat nem küldjük vissza, azok a Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattárába kerülnek, és ott az érdeklődők rendelkezésére állnak.

e) Ha a pályázat utáni években a díjazott pályamunka megjelenik, a szerző köteles fel tüntetni azt, hogy a dolgozat részt vett az Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázaton. A dolgozatról készült bíráló nem használható lektori véleményként. A megjelent munka két példányát kérjük a Néprajzi Múzeumnak megküldeni.

f) Az eddigi évek gyakorlatától eltérően nem küldünk külön visszajelzést a dolgozatok beérkezéséről.

A pályázók munkáját segítik a különböző témákhoz - szakemberek által - készített útmutatók és kérdőívek. Ezeket és egyéb szakmai segítséget a Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattárában lehet beszerezni, személyesen vagy levél útján. Amennyiben a gyűjtéshez kérdőívet vagy útmutatót használ fel a gyűjtő, azt megnevezve, a pályamunka elején fel kell tüntetni.

Útmutatók, kérdőívek a következő témákkal kapcsolatban állnak rendelkezésre: a paraszti és kisipari termelés új gazdasági formái, változó és állandó ünnepek – a hagyományos közösségek átalakulása – gyermekélet-táplálkozás cigány közösségekben – tisztálkodás – családtörténeti, önéletrajz, rokonsági rendszer – szántás-vetés, hordás-nyomatás-cséplés – juhtartás – szobabelsők, konyha-kamra, tárgyleltárak – kisipar, mesterség – épületfalak, kerítések és kapuk, tanyai telekelrendezés – csűrök, kertészeti építmények, csőszkunyhók, méhesek – kutak, szakrális emlékek, folyami vontatás, csúszójárművek – kertkultúra – gazdacselédek, Amerikába irányuló kivándorlás, urbanizáció – szőlőhegyi élet, présházak, pincék – ismerkedés-udvarlás-párvalasztás, lakodalom – búcsú – gyermekjáték – falutörténet a szájhagyomány és más helyi források alapján, földrajzi nevek – állandó szókapcsolatok, nyelvjárási és névtani témák. Útmutatót az MTA Nyelvtudományi Intézetétől (1014 Budapest, Színház 6/9.) lehet igényelni.

A pályázatok benyújtási határideje: 1997. március 1.

A határidő után beérkezett pályamunkákat nem áll módunkban elfogadni, csak a következő évi pályázatokhoz tudjuk besorolni.

Pályázati díjak: Felnőtt tagozat: I. díj 20 000; II. díj 15 000; III. díj 10 000; IV. díj 5000. Ifjúsági tagozat: I. díj 10 000; II. díj 7000; III. díj 5000; IV. díj 3000 valamint dicséző oklevelek.

A díjak odaítéléséről országos zsűri dönt, a pályamunkákról készített szakmai bírálatok alapján.

A pályázat szakmai elbírásában a Néprajzi Múzeum mellett közreműködik a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, a MTA Néprajzi Kutatóintézete, az MTA Nyelvtudományi Intézete, az ELTE Néprajzi Tanszéke és a Magyar Néprajzi Társaság.

Néprajzi Múzeum Budapest,
Kossuth Lajos tér 12.
1055.

Az 1994/1995. évi helytörténeti pályázat eredményjegyzéke

Felnőtt kategória

1. díj: *Juhász István* – Kecskemét: A kecskeméti színház, a régi és az új városháza története.

2. díj: *Hárs József* – Sopron: Sopron a II. világháborúban – *Grábits Frigyes* – Győr: A győri Szent László kultusz.

3. díj: *Szanyi Dezső* – Budapest: Rákosliget első negyedszázada 1899-1927 – *Néző István* – Kisvárd: Somogyi Rezső kisvárdai gyógyszerész élete – *Varsányi Gábor* – Mátészalka: Tiszadada gazdasága és társadalma az összeírások tükrében a 18-19. században.

Ifjúsági kategória

1. díj: *Steiner Anna* – Budapest: Dr. Popovics Sándor „a kincstár örök lovagja”.

2. díj: *Turáni Andrea* – Mosonmagyaróvár: Haza, ház, otthon és család. – *Erdélyi Emőke* – Eger: A millenniumi évek Eger történetében.

3. díj: *Gecseg Attila* – Sopron: Gebhardt József, Sopron város polgármestere. – *Fábián Zoltán* – Petőháza: Bombázások, légi harcok a mai Győr-Moson-Sopron megye felett a II. világháborúban. – *Stoller Katalin* – *Váczi Eszter* – Győr: Millenniumi előkészületek Győrben és a Győri Magyar Királyi Állami Főreáliskolában a helyi sajtó tükrében.

Különdíjak

„Ezeréves a magyar iskola” Alapítvány különdíjasai

Tóth Tibor – Nagykőrös: Fél száz esztendő – a nagykőrösi gimnázium története. – *Balassa Benő* – Csopak: A veszprémi református egyházmegye népoktatásának története a XIX. században.

Honismereti Szövetség különdíjasai

Jakus László – Péc: Árpád fejedelem, Kurszán kende ivadékainak faluja, Rád. – *Kern Józsefné* – Paks: Paks helytörténetének feldolgozása az általános iskolában.